

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 14.6.2019
JOIN(2019) 12 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU,
SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN
ODBORU REGIJ**

Poročilo o izvajanju akcijskega načrta proti dezinformacijam

A. Uvod

Zaščita naših demokratičnih procesov in institucij pred dezinformacijami¹ je velik izziv za naše družbe. EU je za reševanje tega izziva vzpostavila trden okvir za usklajeno ukrepanje, ki je v celoti skladen z našimi evropskimi vrednotami in temeljnimi pravicami.

Evropska demokracija je močna le toliko, kolikor so v njej dejavno udeleženi njeni državljani in državljanke. Rekordno visoka udeležba na nedavnih volitvah v Evropski parlament je pokazala, kako močno si Evropejci in Evropejke želijo biti vključeni v oblikovanje prihodnosti svoje Unije.

Čeprav je še prezgodaj za dokončne zaključke o ravni in vplivu dezinformacij na te volitve, je jasno, da so ukrepi, sprejeti v okviru skupnega akcijskega načrta proti dezinformacijam² in namenskega volilnega svežnja³, prispevali k odvratanju napadov in razkrivanju dezinformacij. Opogumljeni s temi ukrepi so k ozaveščenju o tem, kako kljubovati grožnjam, prispevali številni novinarji, preverjevalci dejstev, platforme, nacionalni organi, raziskovalci in civilna družba. Večja ozaveščenost javnosti zlonamernim akterjem otežuje manipulacijo javne razprave.

Vendar to ne pomeni, da smo lahko z doseženim zadovoljni – boj proti dezinformacijam se mora nadaljevati. Gre za dolgoročen izziv, ki zadeva vse dele naše družbe ter zahteva stalno angažiranost in prizadevanja. Za zaščito demokratičnih procesov in institucij Unije pred manipulacijami in dezinformacijami je treba storiti več.

Današnje poročilo Komisije in visoke predstavnice vsebuje prvo oceno dosedanjega napredka in glavna spoznanja za prihodnje ukrepanje. Natančneje pojasnjuje, kako sta akcijski načrt in volilni sveženj v okviru evropskih volitev pomagala v boju proti dezinformacijam. Je tudi prispevek Komisije in visoke predstavnice za zasedanje Evropskega sveta 20. in 21. junija 2019.

B. Usklajenemu pristopu k boju proti dezinformacijam naproti

S sprejetjem akcijskega načrta proti dezinformacijam sta Komisija in visoka predstavnica vzpostavili močan okvir za boj proti grožnjam znotraj in zunaj EU. Vsi zadevni akterji, vključno z institucijami EU, državami članicami, industrijo in civilno družbo, so imeli svojo vlogo pri štirih sklopih ukrepov:

1. EU je okrepila svoje zmogljivosti za odkrivanje dezinformacij in boj proti njim prek projektih skupin za strateško komuniciranje in hibridne fuzijske celice EU v Evropski službi za zunanje delovanje. Izboljšala je tudi usklajen odziv z vzpostavitvijo sistema hitrega opozarjanja za lažjo izmenjavo informacij med državami članicami in institucijami EU.

¹ Komisija dezinformacije opredeljuje kot „dokazljivo napačne ali zavajajoče informacije, ki so ustvarjene, predstavljene in se razširjajo za pridobivanje gospodarske koristi ali za namerno zavajanje javnosti ter lahko povzročijo javno škodo. Dezinformacije ne vključujejo napak pri poročanju, satire in parodije ter jasno označenih mnenjskih novic in komentarjev“ (COM(2018) 236). Namen dezinformacij je preusmerjati pozornost in razdvajati, sejati seme dvoma z izkrivljanjem in ponarejanjem dejstev ter s tem zmeti ljudi in oslabiti njihovo zaupanje v institucije in utečene politične procese.

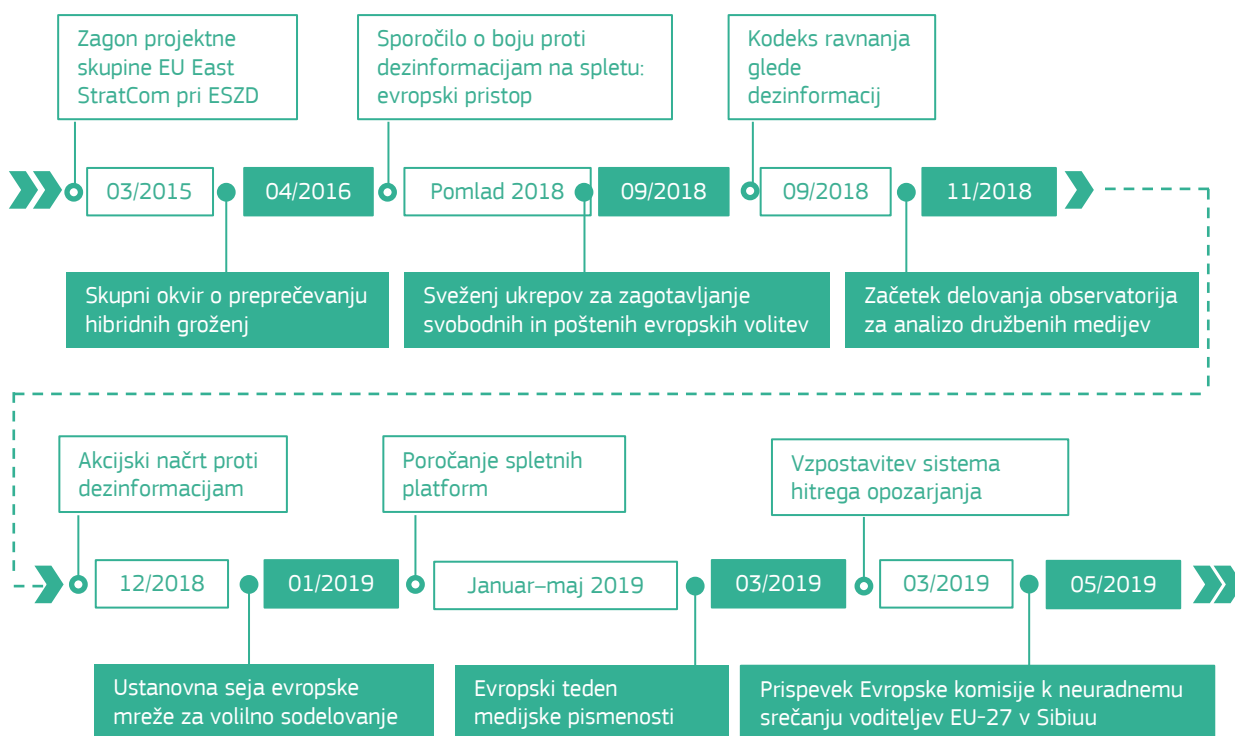
² JOIN(2018) 36.

³ Volilni sveženj vključuje sporočilo Komisije o zagotavljanju svobodnih in poštenih evropskih volitev, COM(2018) 637; Priporočilo Komisije o mrežah za volilno sodelovanje, spletni preglednosti, zaščiti pred kibernetскими incidenti in boju proti dezinformacijskim kampanjam v okviru volitev v Evropski parlament, C(2018) 5949; Smernice Komisije o uporabi prava Unije o varstvu podatkov v volilnem kontekstu, COM(2018) 638; Uredbo (EU, Euratom) 2019/493 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. marca 2019 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 1141/2014, kar zadeva postopek preverjanja v zvezi s kršitvami pravil o varstvu osebnih podatkov v okviru volitev v Evropski parlament, UL L 85I, 27.3.2019, str. 7.

2. EU je sodelovala s spletnimi platformami in industrijo prek prostovoljnega kodeksa ravnanja glede dezinformacij, da bi povečala preglednost politične komunikacije in preprečila manipulativno uporabo njihovih storitev. Tako uporabniki vedo, zakaj vidijo določene politične vsebine in oglase, od kod prihajajo in kdo stoji za njimi.
3. Komisija in visoka predstavnica sta v sodelovanju z Evropskim parlamentom pomagali povečati ozaveščenost in odpornost proti dezinformacijam v družbi, zlasti z več sporočanja na podlagi dejstev in obnovljenimi prizadevanji za spodbujanje medijske pismenosti.
4. Komisija podpira prizadevanja držav članic za zagotovitev integritete volitev in krepitev odpornosti demokratičnih sistemov Unije z omogočanjem sodelovanja, usmerjanjem in podporo ter zakonodajnimi ukrepi.

Pregled skupnega in usklajenega ukrepanja EU proti dezinformacijam

1. Izboljšanje zmogljivosti in okrepitev usklajenega odzivanja

Komisija in visoka predstavnica sta okrepili zmogljivosti Unije za odkrivanje, analiziranje in razkrivanje dezinformacij ter zagotavljanje usklajenega odziva, zlasti prek sistema hitrega opozarjanja. To je bilo storjeno zlasti z okrepitevijo povezanih delovnih področij Generalnega direktorata za komuniciranje ter finančnih in človeških virov projektnih skupin za strateško komuniciranje pri Evropski službi za zunanje delovanje. Tako je na primer povečan proračun projektni skupini za strateško komuniciranje za vzhod pomagal razširiti obseg njenih dejavnosti in nadalje razviti strokovno spremljanje.

Sistem hitrega opozarjanja je olajšal dnevno komuniciranje in izmenjavo informacij o številnih primerih in trendih na področju dezinformacij med organi in državami članicami EU.

V tem trenutku na podlagi razpoložljivih dokazov ni mogoče reči, da je bila s pomočjo zunanjih virov organizirana ločena čezmejna dezinformacijska kampanja, posebej namenjena evropskim volitvam. Vendar so zbrani dokazi razkrili nadaljnje in stalne dejavnosti dezinformiranja s strani ruskih virov⁴, katerih cilj je zmanjšati volilno udeležbo in vplivati na izbire volivcev. Te so zajemale najrazličnejše teme, od izpodbijanja demokratične legitimnosti Unije do izkoriščanja razdvajajočih javnih razprav o vprašanih, kot so migracije in suverenost. To potrjuje, da dezinformacijske kampanje, ki jih izvajajo državni in nedržavni akterji⁵, pomenijo hibridno grožnjo za EU.

Dosledno je bil prisoten trend zlonamernih akterjev, ki uporabljajo dezinformacije za spodbujanje skrajnih stališč in polarizacijo lokalnih razprav, med drugim z neutemeljenimi napadi na EU. Domači politični akterji so pogosto prevzeli taktiko in narative, ki so jih ruski viri uporabili za napade na EU in njene vrednote⁶. Vpleteni so bili tudi drugi zunanji akterji.

Zlonamerni akterji so požar v katedrali Notre Dame uporabili kot primer domnevnega propadanja zahodnih in krščanskih vrednot v EU. Tudi politično krizo in posledični padec vlade v Avstriji so hitro pripisali „evropskim silam iz ozadja“, „nemškim in španskim varnostnim službam“ ter posameznikom. Namen razširjanja zgodb o tem, da so zakonodajna pooblastila Evropskega parlamenta nepomembna in da ga nadzorujejo lobisti, je bil odvrniti ljudi od udeležbe na volitvah⁷.

Taktike, ki jih uporabljajo ti akterji, se razvijajo enako hitro kot ukrepi, ki jih sprejemajo države in spletne platforme. Zdi se, da so se ti akterji, zlasti tisti, povezani z ruskimi viri, v tem primeru namesto izvajanja obsežnih operacij na digitalnih platformah odločali za manj obsežne, lokalizirane operacije, ki jih je težje odkriti in razkriti.

Ker so dejavnosti dezinformiranja vse bolj prefinjene in imajo neodvisni raziskovalci težave pri dostopu do ustreznih podatkov s platform, bodo za dokončno oceno dosega in učinka kampanj dezinformiranja potrebni čas ter skupna prizadevanja civilne družbe, akademske sfere, javnih akterjev in spletnih platform.

Sistem hitrega opozarjanja je dokazal svojo vrednost s spodbujanjem tesnejšega usklajevanja med institucijami EU in nacionalnimi organi. Število interakcij med organi stalno narašča in orodje je postalo referenčna točka za boj proti dezinformacijam. Okrepilo se je tudi sodelovanje s spletnimi platformami, čeprav morajo te še postati odzivnejše na zunanja poročila o neavtentičnem vedenju in zlonamernih vsebinah. Sistem hitrega opozarjanja je olajšal tudi sodelovanje z mednarodnimi partnerji, kot sta skupina G7 in Severnoatlantsko zavezništvo, kar se bo v prihodnje še okrepilo.

⁴ Število primerov dezinformacij, pripisanih ruskim virom, ki jih od januarja 2019 dokumentira projektna skupina za strateško komuniciranje za vzhod, se je v primerjavi z istim obdobjem leta 2018 (434) podvojilo (998).

⁵ Glej zlasti obvestila na Facebooku o odstranjevanju strani, skupin in računov v drugih državah <https://newsroom.fb.com/news/>.

⁶ <https://www.isdglobal.org/isd-publications/interim-briefing-propaganda-and-digital-campaigning-in-the-eu-elections/>.

⁷ Več o primerih dezinformacij v zvezi s temi vprašanji je na voljo na spletnem portalu EUvsDisinfo: <https://euvsdisinfo.eu/disinformation-cases/>.

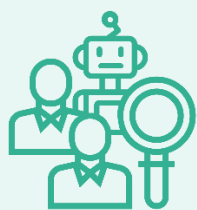

2. Izvajanje kodeksa ravnanja glede dezinformacij

Spletne platforme so za številne državljane EU postale pomemben način dostopanja do informacij. Zato lahko igrajo ključno vlogo pri širjenju dezinformacij. Komisija je zato pozvala platforme, naj okrepijo svoja prizadevanja v boju proti dezinformacijam. Na podlagi tega so glavne platforme, vključno s Facebookom, Googlom in Twitterjem ter podjetji na področju programske opreme in organi, ki zastopajo oglaševalsko industrijo, oktobra 2018 sprejele samoregulativni kodeks ravnanja glede dezinformacij⁸. S tem so se prostovoljno zavezale k izboljšanju preglednosti, odgovornosti in verodostojnosti svojih storitev.

Zaradi evropskih volitev 2019 sta Komisija in skupina evropskih regulatorjev za avdiovizualne medijske storitve (ERGA)⁹ na podlagi mesečnih poročil, ki so jih med januarjem in majem 2019 predložili Facebook, Google in Twitter¹⁰, izvedli ciljno usmerjeno spremljanje ukrepov, ki so jih sprejele te platforme. V okviru tega spremljanja so bili ugotovljeni naslednji dosežki:

- ▶ Spletne platforme so izboljšale **nadzor nad prikazovanjem oglasov**, da bi omejile zlonamerne prakse, ki se nanašajo na uporabo vabe za klik, in zmanjšale prihodke od oglaševanja tistim, ki objavljajo dezinformacije. Njihova mesečna poročila so zagotovila podrobne številčne podatke po državah članicah o številu umaknjenih oglasov in zaprtih oglaševalskih računov zaradi varljivega ali zavajajočega ravnanja¹¹.
- ▶ Vse tri spletne platforme so okrepile svoja prizadevanja za izboljšanje **preglednosti političnih oglasov**, zlasti z njihovim označevanjem in dajanjem javnosti na voljo prek knjižnic oglasov, ki omogočajo iskanje.
- ▶ Platforme so poročale, da so sprejele ukrepe za podporo **integritete svojih storitev**. Poročale so, da se je treba osredotočiti na manipulativno ravnanje, da bi vsebine z usklajenimi akcijami postale vidnejše, ter na zlorabe avtomatizirane internetne programske opreme (botov) in lažnih računov.

Med januarjem in majem so spletne platforme sprejele ukrepe proti neavtentičnemu vedenju za omejitev obsega neželenih sporočil in dezinformacij na svetovni ravni. Google je poročal, da je po vsem svetu odstranil več kot 3,39 milijona kanalov na Youtubeu in 8 600 kanalov zaradi kršenja njegovih pravil v zvezi z neželenimi sporočili in izdajanjem za drugo osebo. Facebook je v prvem četrtletju leta 2019 onemogočil 2,19 milijarde lažnih računov in izrecno ukrepal proti 1 574 stranem, skupinam in računom zunaj EU ter 168 stranem, skupinam in računom iz EU zaradi neavtentičnega vedenja, usmerjenega v države članice EU.

⁸ Maja 2019 je h kodeksu pristopilo tudi podjetje Microsoft.

⁹ celotno poročilo bo ERGA sprejela na seji 20. in 21. junija 2019.

¹⁰ Komisija je ta poročila objavila skupaj s svojo oceno napredka pri izvajanju kodeksa ravnanja.

¹¹ Takšno ravnanje vključuje izdajanje za drugo osebo, pošiljanje neželenih sporočil, napačno predstavljanje identitete, povezave na „klikarne“ (ang. *ad-farms*) in/ali lažne spletne strani. V petmesečnem obdobju je Google ukrepal proti 131 621 oglaševalskim računom iz EU zaradi kršenja njegovih pravil o napačnem prikazovanju podatkov in proti 26 824 oglaševalskim računom iz EU zaradi kršenja njegovih pravil o nezadostni izvorni vsebini; ukrepal je tudi proti 1 188 založnikom iz EU zaradi kršenja njegovih pravil v zvezi s koristnimi vsebinami. Facebook je poročal o približno 1,2 milijona oglasov, proti katerim je ukrepal v EU zaradi kršenja njegovih pravil o vsebinah slabe kakovosti, motečih, zavajajočih ali lažnih vsebinah ali izogibanja njegovim sistemom. Twitter je poročal o zavrnitvi 6 018 EU oglasov, usmerjenih v EU, zaradi nesprejemljivih poslovnih praks oglaševanja, in 9 508 oglasov, usmerjenih v EU, zaradi kršenja njegovih pravil o kakovosti oglasov.

Twitter je na svetovni ravni izpodbijal skoraj 77 milijonov računov, podobnih tistim, ki se uporabljajo za neželjeno širjenje sporočil, ali lažnih računov.

V dneh pred volitvami so spletne platforme na podlagi opozoril neodvisnih preiskovalcev in novinarjev odkrile in zaprle še druge račune, ki so širili dezinformacije in sovražni govor¹². Poročali so o več kot 600 skupinah in straneh na Facebooku, ki so delovale v Franciji, Nemčiji, Italiji, Združenem kraljestvu, na Poljskem in v Španiji, da bi širile dezinformacije in sovražni govor, ali so uporabljale lažne profile, da bi umetno spodbujale vsebino strank ali strani, ki so jih podpirale. Te strani so imele 763 milijonov uporabniških ogledov. Poročila raziskovalcev, preverjevalcev dejstev in civilne družbe so prav tako razkrila dodatne primere obsežnih poskusov manipuliranja volilnega obnašanja v vsaj devetih državah članicah¹³.

Ne glede na ta prizadevanja pa morajo platforme za učinkovit boj proti dezinformacijam storiti več. Čeprav je Facebook razširil preglednost na tematske oglase¹⁴, Google in Twitter pa ne, so pomisleki o učinkovitosti ukrepov v zvezi s preglednostjo, ki so jih sprejeli vsi podpisniki, še vedno prisotni. Poleg tega platforme niso dosegle zadostnega napredka pri povečanju preglednosti spletnih strani, ki gostijo oglase, delno zaradi nezadostne angažiranosti oglaševalske industrije.

Vse platforme bi morale zagotavljati tudi dejavno in delujoče sodelovanje s preverjevalci dejstev v vseh državah članicah, uporabnike pa usposobiti za boljše odkrivanje dezinformacij. To je mogoče doseči na primer z razvojem kazalnikov verodostojnosti za vire informacij in sodelovanjem z medijskimi organizacijami.

Platforme bi morale tudi zagotoviti smiseln dostop do podatkov za raziskovalno skupnost v skladu s pravili o varstvu osebnih podatkov. Sodelovanje z raziskovalci bo omogočilo boljše odkrivanje in analizo dezinformacijskih kampanj, dobro spremljanje izvajanja kodeksa ter neodvisen nadzor nad delovanjem algoritmov. Komisija bo še naprej spodbujala široko uporabo kodeksa med vsemi zadevnimi deležniki.

Pred koncem leta bo ocenila uspešnost kodeksa po začetnem 12-mesečnem obdobju izvajanja. Če rezultati ocene ne bi bili zadovoljivi, lahko Komisija predlaga nadaljnje pobude, med drugim regulativne narave.

3. Ozaveščanje in izboljšanje družbene odpornosti

Za boj proti dezinformacijam in spodbujanje družbene odpornosti je treba združiti moči. To je mogoče storiti s krepitvijo vloge državljanov in civilne družbe ter zagotavljanjem komuniciranja o EU na osnovi dejstev. Pred evropskimi volitvami so institucije EU tesno sodelovale na naslednjih področjih:

- ▶ **Ozaveščanje o dezinformacijah:** institucije EU so sprožile več pobud za ozaveščanje javnosti o dezinformacijah v vseh državah članicah EU, vključno s seminarji, konferencami in obveščanjem

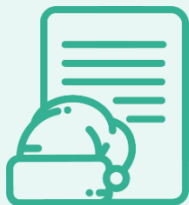
¹² <https://www.theguardian.com/world/2019/may/22/far-right-facebook-groups-spreading-hate-to-millions-in-europe>.

¹³ Avaaz (2019): *Far Right Networks of Deception*; Institute for Strategic Dialogue (2019): *2019 EU Elections Information Operations Analysis: Interim Briefing Paper*; Avaaz & Institute for Strategic Dialogue (2019): *Disrupted: Evidence of Widespread Digital Disruption of the 2019 European Parliament Elections*.

¹⁴ Npr. v zvezi s priseljevanjem, političnimi vrednotami, državljanskimi in socialnimi pravicami, varnostno in zunanjo politiko ter okoljsko politiko.

medijev. Skupaj je pri tem sodelovalo več sto novinarjev, kar je privedlo do večjega razumevanja in medijskega pokrivanja groženj, povezanih z dezinformacijami. Informativna srečanja za skupine obiskovalcev, tudi med evropskim tednom mladih v Bruslju, so gostila približno 200 udeležencev iz civilne družbe, univerz in mladinskih organizacij.

Zaradi novih pravil EU o varstvu podatkov so se po Nemčiji razširile govorice, da otroci na mestno božično drevo ne bodo mogli več pripeti listkov za Božička z željami za darila, kot je običaj v Nemčiji. Čeprav so bila pravila EU o varstvu podatkov oblikovana tako, da varujejo osebne podatke, če se ti uporabljajo brez dovoljenja zadevne osebe, to ne pomeni, da otroci ne smejo javno deliti, kaj si želijo za božič, če se njihovi starši s tem strinjajo.

- ▶ **Boljše komuniciranje o politikah EU:** za ozaveščanje in boljše razumevanje vpliva EU na vsakdanje življenje ljudi so institucije EU prek družbenih medijev¹⁵ in komunikacijskih kampanj¹⁶ zagotovile proaktivno in večjezično komuniciranje za milijone državljanek in državljanov EU. Evropski parlament je izvedel kampanjo ozaveščanja z naslovom „Tokrat grem volit“¹⁷, podobne ukrepe pa so sprejeli tudi številni nacionalni organi. Komisija in Evropska služba za zunanje delovanje sta znatno razširili pozitivno komuniciranje prek ciljnih kampanj, ki so dosegle milijone državljanek in državljanov.
- ▶ **Krepitev zmogljivosti EU za odzivanje na dezinformacije:** Komisija je skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje in Evropskim parlamentom pripravila in razširila gradivo za razblinjanje mitov in ozaveščanje, pri čemer se je opirala na akademsko in institucionalno strokovno znanje. Notranja mreža Komisije proti dezinformacijam je redno delovala v sodelovanju z drugimi institucijami EU in je združevala strokovno znanje na področju politik in komuniciranja. Več predstavništev Komisije je na svojih spletnih straneh razbijalo dolgoletne mite o EU in razvilo partnerstva s preverjevalci dejstev, uredniškimi ekipami in drugimi pobudami civilne družbe za razkrinkanje dezinformacij.

¹⁵ Komisija prek svojih družbenih medijev redno komunicira o dezinformacijah: od januarja 2018 do aprila 2019 je bilo na Twitterju, Facebooku, Instagramu in LinkedInu o tej temi 57 objav, ki so ustvarile 54 781 odzivov in 3 256 476 prikazov (samo Twitter in Facebook) z dosegom 385 655 uporabnikov (samo Facebook in Instagram).

¹⁶ Evropa, ki prinaša rezultate (sklad InvestEU, ki deluje v 16 državah članicah in je v letih 2017–2018 dosegel več kot 240 milijonov potencialnih stikov), Evropa, ki opolnomoča (EUandME, ki se osredotoča na približno 100 milijonov med 18. in 35. letom v EU in v letih 2018–2019 dosega več kot 60 milijonov potencialnih stikov) ter Evropa, ki varuje (namenjena starim od 35 do 55 let in v letih 2018–2019 dosega skoraj 60 milijonov potencialnih stikov).

¹⁷ Ta kampanja je vključevala 300 000 podpornikov, ki so sodelovali pri razpravi o Evropi v svojih lokalnih skupnostih in družbenih skupinah, tako na spletu kot zunaj njega. Z Evropskim parlamentom se je za promocijo volitev povežalo več kot 340 vseevropskih organizacij.

- ▶ **Krepitev družbene odpornosti s pomočjo medijske pismenosti:** visoka raven medijske pismenosti je ključnega pomena, da se državljanom v digitalni dobi omogoči sprejemanje informiranih odločitev. Je predpogoj za vitalno, sodobno demokracijo. Da bi povečala pobude za medijsko pismenost po vsej EU in izpostavila najboljše prakse, zlasti na regionalni in nacionalni ravni, je Komisija organizirala prvi evropski teden medijske pismenosti z več kot 320 dogodki v EU¹⁸. V skladu z novo direktivo o avdiovizualnih medijskih storitvah¹⁹ bodo morale države članice v svojih nacionalnih okvirih okrepiti ukrepe za medijsko pismenost, in sicer v tesnem sodelovanju z regulatorji in drugimi deležniki.
- ▶ **Krepitev vloge civilne družbe:** mednarodna mreža preverjevalcev dejstev je ustanovila evropsko podružnico neodvisnih preverjevalcev dejstev, ki vključuje 14 držav članic in je vzpostavila spletno stran v 11 jezikih EU. Komisija bo še naprej omogočala oblikovanje evropske multidisciplinarnе skupnosti neodvisnih preverjevalcev dejstev in akademskih raziskovalcev. V okviru programa Obzorje 2020 je podprla naložbe v nove tehnologije za preverjanje vsebin in njihovo razširjanje prek družbenih medijev. V sosedstvu Unije je Komisija okrepila prizadevanja za vzpostavitev povezav med civilno družbo EU in partnerskih držav. To je omogočilo opredelitev in preizkušanje skupnostno usmerjenih rešitev za boj proti dezinformacijam.

Komisija je vzpostavila tudi družbeni observatorij za analizo dezinformacij in družbenih medijev (SOMA), ki olajšuje mreženje, izmenjavo znanja in razvoj najboljših praks med neodvisnimi preverjevalci dejstev. Prva skupina 14 evropskih organizacij preverjevalcev dejstev ima dostop do observatorija, ki uvaja tudi multidisciplinarnе centre za raziskave o dezinformacijah. Instrument za povezovanje Evrope bo zagotovil tudi sredstva (2,5 milijona EUR) za novo infrastrukturo za digitalne storitve, namenjeno mreženju preverjevalcev dejstev in raziskovalcev.

¹⁸ Ta pobuda je bila izvedena v sodelovanju z državami članicami in je potekala od 18. do 22. marca 2019.

¹⁹ Direktiva (EU) 2018/1018 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018.

4. Zaščita integritete volitev

Komisija od primera Facebook/Cambridge Analytica in razkritij o poseganju v volitve po vsem svetu odločno ukrepa, da bi zaščitila integriteto volitev in povečala odpornost družbe, zlasti z volilnim svežnjem. Ti ukrepi so pripomogli k doseganju konkretnih rezultatov na naslednjih področjih:

- ▶ **Boljše usklajevanje volilnih organov:** mreže za volilno sodelovanje, ki jih sestavljajo organi s pristojnostmi na področju volitev in so bile vzpostavljene v sodelovanju z državami članicami, so privedle do večje pripravljenosti na morebitne grožnje in boljšega usklajevanja dejavnosti na nacionalni ravni in ravni EU pred volitvami. Njihove dejavnosti so vključevale prepoznavanje groženj in vrzeli, pripravljenost na krize, kampanje za ozaveščanje, prizadevanja za boj proti dezinformacijam, spremljanje in izvrševanje veljavnih pravil ter analize veljavnih nacionalnih zakonov in postopkov. Vzpostavljeno sodelovanje je uspešno podprlo priprave na volitve v državah članicah in pripomoglo k zmanjšanju nekaterih razlik na tem kompleksnem področju.
- ▶ **Boljša zaščita pred kibernetскими grožnjami:** praktične vaje, organizirane ob podpori Agencije Evropske unije za varnost omrežij in informacij (ENISA), Komisije in Parlamenta so prispevale k večji pripravljenosti in odpornosti na kibernetiske grožnje²⁰. Institucije EU so sprejele ukrepe za zaščito računov institucij EU in njihovih izbranih ključnih predstavnikov na družbenih medijih²¹. S sprejetjem novega pravnega okvira²² lahko EU zdaj uvede tudi sankcije (npr. zamrznitev sredstev, prepoved potovanj) za odvrčanje kibernetских napadov, ki predstavljajo zunanjo nevarnost za Unijo ali njene države članice, in odzivanje nanje.
- ▶ **Zloraba osebnih podatkov:** za pojasnitev obveznosti glede varstva podatkov je Komisija izdala smernice²³ za uporabo Splošne uredbe o varstvu podatkov v volilnem kontekstu. Evropski odbor za varstvo podatkov je podal tudi izjavo o uporabi osebnih podatkov v političnih kampanjah²⁴ ter se zavezal k sodelovanju z drugimi ustreznimi organi za zagotovitev zaupanja v varnost in integriteto volitev. Poleg tega so začeli veljati novi ukrepi, ki uvajajo sankcije za evropske politične stranke za kršitve pravil o varstvu podatkov²⁵. Komisija je priporočila, naj države članice uporabijo enak pristop na nacionalni ravni.
- ▶ **Povečanje preglednosti:** države članice, politične stranke, fundacije in kampanje so bile pozvane, naj sprejmejo ukrepe za povečanje preglednosti političnih sporočil in oglasov. Cilj je bil državljanom EU omogočiti, da prepoznajo plačane spletne politične oglase in sporočila ter ugotovijo, kdo stoji za njimi. To lahko na primer dosežejo tako, da informacije o izdatkih za spletne dejavnosti in merilih za ciljno usmerjanje, ki se uporabljajo za oglase, dajo na voljo na svojih spletiščih.

²⁰ Dve vaji, ki ju je organizirala agencija ENISA, sta pomagali pripraviti nacionalne organe na incidente, katerih cilj je vzbuditi dvome glede legitimnosti volitev, in na scenarij, v katerem bi bili pred evropskimi volitvami in med njimi izvedeni kibernetски napadi na kritične infrastrukture. V zadnji vaji maja 2019 je sodelovalo več kot 70 strokovnjakov za ravnanje ob incidentih iz držav članic EU.

²¹ Služba za spremljanje družbenih medijev (*Social Media Assurance Service – SMAS*), ki jo zagotavlja skupina EU za odzivanje na računalniške grožnje.

²² Uredba Sveta (EU) 2019/796 o omejevalnih ukrepih proti kibernetским napadom, ki ogrožajo Unijo ali njene države članice, UL L 129I, 17.5.2019, str. 1; Sklep Sveta (SZVP) 2019/797 o omejevalnih ukrepih proti kibernetским napadom, ki ogrožajo Unijo ali njene države članice, UL L 129I, 17.5.2019, str. 13.

²³ COM(2018) 638.

²⁴ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb-2019-03-13-statement-on-elections_en.pdf.

²⁵ Uredba 2019/493 o spremembi Uredbe št. 1141/2014, kar zadeva postopek preverjanja v zvezi s kršitvami pravil o varstvu osebnih podatkov v okviru volitev v Evropski parlament, UL L 85I, 27.3.2019, str. 7.

Na podlagi teh izkušenj bo Komisija oktobra 2019 sprejela celovito poročilo o volitvah, vključno z izvajanjem volilnega svežnja.

C. Sklepne ugotovitve

V obdobju pred evropskimi volitvami je usklajen pristop EU pripomogel k zagotavljanju večje pripravljenosti in usklajenosti v boju proti dezinformacijam. Predhodna analiza kaže, da je prispeval k razkrivanju poskusov dezinformiranja in ohranjanju integritete volitev²⁶, hkrati pa zaščitil svobodo izražanja. Najvišja volilna udeležba v zadnjih dvajsetih letih (50,97 %) odraža zanimanje državljanov za Unijo in njen pomen v njihovih življenjih.

Vendar s tem še ne moremo biti zadovoljni. Dezinformacije so grožnja, ki se razvija in zahteva stalne raziskave za posodabljanje zbirke instrumentov politike v skladu z novimi trendi in praksami. Zlonamerni viri znotraj in zunaj EU nenehno uporabljajo nove taktike, pri čemer se vse pogosteje odločajo za lokalne operacije v manjšem obsegu, za katere je manj verjetno, da bodo odkrite in izpostavljene. Vendar njihov cilj ostaja enak: razdvajanje naše družbe in spodkopavanje zaupanja državljanov v demokratične procese in institucije.

Zaščita naših demokratičnih procesov in institucij pred dezinformacijami in manipulacijami je dolgoročen izziv in zahteva stalna prizadevanja. Zato so potrebna skupna prizadevanja institucij EU in držav članic ter ustrezni človeški in finančni viri za boljše odkrivanje, analiziranje in razkrivanje dezinformacijskih kampanj ter izboljšanje pripravljenosti za obvladovanje dezinformacijskih kampanj na ravni EU in nacionalni ravni. Zasebni sektor in zlasti spletne platforme nosijo posebno odgovornost v boju proti dezinformacijam.

Komisija je v svojem prispevku k neuradnemu srečanju voditeljev EU-27 v Sibiuu 9. maja²⁷ jasno poudarila, da bo porast usmerjenih dezinformacijskih kampanj tudi v prihodnosti velik izziv, in pozvala k skupnemu ukrepanju institucij EU in držav članic za boj proti tej grožnji.

Evropska služba za zunanje delovanje in Komisija bosta skupaj z državami članicami še okrepili sodelovanje v sistemu hitrega opozarjanja, vključno z razvojem skupne metodologije za analizo in razkrivanje dezinformacijskih kampanj ter tesnejših partnerstev z mednarodnimi partnerji, kot sta skupina G7 in Severnoatlantsko zavezništvo.

Komisija bo še letos poročala o izvajanju volilnega svežnja in ocenila učinkovitost kodeksa ravnanja. Na tej podlagi bi se lahko razmišljalo o nadaljnjih ukrepih za zagotovitev in izboljšanje našega dolgoročnega odzivanja na to grožnjo.

Komisija in visoka predstavnica sta zavezani nadaljevanju skupnih prizadevanj za zaščito naše evropske demokracije pred dezinformacijami in manipulacijami. Zaščititi pravico državljanov EU do z dejstvi podprtih, objektivnih in zanesljivih informacij je naša skupna odgovornost.

²⁶ To so potrdili tudi neodvisni akterji in mediji. Oxford Internet Institute je v eni svojih študij ugotovil, da so dezinformacije predstavljale manj kot 4 % virov novic, deljenih na Twitterju pred evropskimi volitvami, 34 % deljenih novic pa je prišlo iz uveljavljenih profesionalnih novinarskih medijev. Po podatkih FactCheckEU je bilo dezinformacij v času pred evropskimi volitvami manj, kot se je pričakovalo, in v razpravah niso prevladovala, kot se je dogajalo v preteklosti ob volitvah v Braziliji, Združenem kraljestvu, Franciji ali Združenih državah Amerike.

²⁷ COM(2019) 218.